

Nr 112.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; given Stockholms slott den 20 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Ekman.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för försvarsdepartementet, statsministern Ekman anför:

Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår enligt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), vilken trätt i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande förordning har förordningen den 18 juni 1909 (nr 89 sid. 1) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, upphävts, dock att ersättningsan-

språk, som grundas på olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

I 1 § av förordningen den 18 juni 1909 stadgas, att därest under militärtjänstgöring i fred olycksfall inträffar, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, eller därest person, som nu nämnts, skadas under tjänstgöring i krig, staten skall utgiva ersättning jämlikt vissa i förordningen stadgade grunder. Dylig ersättning utgives jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

Vidare föreskrives i 11 § av nämnda förordning, bland annat, att därest skada medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som enligt de i förordningen meddelade ersättningsbestämmelserna föranleder ersättning, undersökning ofördröjligen skall hållas rörande skadans uppkomst samt läkarbetyg anskaffas angående skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd; att sagda undersökning skall, om skadan yppats under militärtjänstgöring, föranstaltas av vederbörande befälhavare; samt att läkarbetyg, undersökningsprotokoll och övriga till ärendet hörande handlingar skola, om önskan att utbekomma ersättning anmäles, så snart ske kan överlämnas till vederbörande regements- eller kårchef eller stationsbefälhavare. Denne har därefter att till riksförsäkringsanstalten göra framställning om ersättningsbestämmande.

Göres ej framställning om ersättning i anledning av skada inom *två år* efter det skadan yppades eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde, är, enligt den ursprungliga lydelsen av 12 § i oförmälda förordning, rätten till ersättning förverkad.

I sistnämnda stadgande har genom förordning den 4 juni 1920 (nr 305) vidtagits den ändring, att, beträffande skada, som yppats efter ingången av år 1919, rätten till ersättning är förverkad, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada göres inom *tre år* från det för värnpliktig tjänstgöringen samt för volontär vid hären och för den, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, anställningen upphörde eller från den senare tidpunkt, då skadan yppades, eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktslagen oförmälda invalid- och pensionsfond.

1:o.

Ang.
ersättning
till S. F.
Cedervall.

I en till riksförsäkringsanstalten ingiven skrift, dagtecknad den 19 juni 1929, gjorde Simon Fredrik Cedervall från Furusjö, Mullsjö, framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring, vilken ägt rum åren 1918—1920. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som stadgats i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann riksförsäkringsanstalten enligt beslut den 7 januari 1930 sådan ersättning icke kunna tillerkännas Cedervall.

Hos Kungl. Maj:t har Cedervall sedermera i en den 25 november 1930 dagtecknad skrift anhållit att, utan hinder därav att hans framställning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för ovanberörda förordning den 18 juni 1909.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Cedervall under tiden 2 november 1918—13 maj 1919 fullgjorde värnpliktstjänstgöring vid dåvarande Jönköpings regemente; att han därunder insjuknade i knölros och för denna sjukdom vårdades å regementets sjukhus under tidsperioderna 13 mars—16 april och 26 april—10 maj, vilken sistnämnda dag han utskrevs symtomfri; att han hösten 1919 för buk-vattusot vårdades å Jönköpings lasarett, varifrån han utskrevs objektivt återställd; att han under fullgörande av repetitionsövning den 20 september 1920 intogs å Jönköpings regementes sjukhus under diagnos buktuberkulos; att han den 29 i samma månad frikallades från fortsatt tjänstgöring och hemförlovades; att han vid undersökning i början av år 1925 befunnits lida av lungtuberkulos; samt att vederbörande militärläkare såsom sin åsikt uttalat, att det syntes ostridigt, att Cedervall under sin militärtjänstgöring insjuknat i knölros, vilken sjukdom finge betraktas såsom en del av den tuberkulösa symtomkomplex, vars övriga yttringar — buk- och lungtuberkulos — medfört hans frikallelse från fortsatt värnpliktstjänstgöring.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 16 december 1930 anført, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att sökanden, utan hinder därav att framställning om ersättning i förevarande fall icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten verkställt utredning i sistnämnda hänseende. Härvid hade anstalten funnit sökanden hava ådragit sig sjukdomen under sådana förhållanden, att hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till densamma. Därest sökanden inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen, skulle anstalten sålunda hava tillerkänt honom ersättning jämlikt berörda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse, som den 20 januari 1931 avgivit utlåtande i ärendet, hava anført, att oaktat sökanden författningsenligt icke vore berättigad till ersättning av statsmedel för den sjukdom (buk- och lungtuberkulos), varav han för närvarande lede, syntes det likväl departementet och sjukvårdsstyrelsen, med hänsyn till att sökanden icke torde hava haft kännedom om gällande förordning rörande anmälan och ersättning i dylika fall samt i betraktande av att sökanden genom sjukdomen otvivelaktigt lidit ett avsevärt ekonomiskt avbräck i sin utkomst, som om billigheten fordrade, att ersättning bereddes sökanden jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909. Att statsverket borde ikläda sig dylik ersättningsskyldighet syntes så mycket mera böra ske, som, enligt vad av handlingarna i ärendet framginge, någon sådan undersökning, varom förväldes i 11 § av förordningen,

icke blivit verkställd i anledning av sökandens sjukdom. Departementet och styrelsen erinrade i berörda hänseende om att i ett flertal fall — senast genom riksdagens skrivelse den 4 juni 1930, nr 369, punkterna 6 och 7 — medgivits, att, där anledning funnits antaga, att militärtjänstgöringen bidragit till sjukdomens uppkomst eller utveckling, samt där omständigheterna givit vid handen, att sådan undersökning, varom förmädes i 11 § av förordningen den 18 juni 1909, bort äga rum men av vederbörande militärbefäl underlätits, ersättning i enlighet med förordningens föreskrifter finge utbetalas utan hinder av däri stadgade preskriptionsbestämmelser. På grund av vad sålunda anförts hemställde civila departementet och sjukvårdsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Cedervall finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från beväringsskaps invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för ovannämnda förordning den 18 juni 1909 kunde anses berättigad.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Cedervall icke kunnat tillerkännas någon ersättning enligt förordningen den 18 juni 1909, enär ansökning därom icke gjorts inom behörig tid. Emellertid har förut, där särskilda omständigheter förelegat, dispens från förordningens preskriptionsbestämmelser medgivits. Så har skett i, bland andra, sådana fall, då förhållandena givit vid handen, att undersökning, varom förmäles i 11 § av förordningen, bort äga rum. I förevarande fall synas omständigheterna hava bort giva anledning till dylik undersökning. På grund härav och då, enligt vad riks försäkringsanstalten meddelat, Cedervall ådragit sig ifrågavarande sjukdom under sådana förhållanden, att ersättning enligt bestämmelserna i förutnämnda förordning kunnat tillerkännas honom, därest framställning därom gjorts inom föreskriven tid, finner jag billigt, att han får komma i åtnjutande av ersättning enligt i förordningen angivna grunder. Ersättningen torde böra utgå från och med den 1 januari 1931.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Simon Fredrik Cedervall må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1931 från beväringsskaps invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

2:o.

Ang.
ersättning
till B. E.
Pettersson.

I en till riks försäkringsanstalten den 23 januari 1929 inkommen skrift gjorde Bernhard Evert Pettersson från Räfsnäs, Ludvika, framställning om ersättning i anledning av sjukdom, som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1920. Då berörda framställning icke gjorts inom den tid, som

stadgats i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann riksförsäkringsanstalten enligt beslut den 3 maj 1929 sig icke kunna upptaga ersättningsanspråket till prövning.

Hos Kungl. Maj:t har Pettersson sedermera i en den 30 november 1930 dagtecknad skrift anhållit att, utan hinder av att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid, komma i åtnjutande av ersättning enligt grunderna för ovanberörda förordning den 18 juni 1909.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Pettersson, vilken såsom värnpliktig fullgjorde första tjänstgöring under tiden 27 juni—10 oktober 1920 vid dåvarande Västmanlands regemente, var sjukskriven för sömnsjuka från och med den 21 juli till och med den 8 augusti samma år; att han åren 1921 och 1922 utan att någon gång hava varit sjukskriven fullgjorde honom åliggande repetitionsövningar; att han under vissa tidsperioder år 1928 vårdats å centrallasarettet i Västerås för sviter efter sömnsjuka; samt att, enligt ett av överläkaren vid nämnda lasarett A. Bjure den 11 juli 1929 utfärdat intyg, det först år 1928 kunnat med säkerhet konstateras, att de sjukdomssymtom, varav sökanden lider, äro beroende på sviter efter den år 1920 genomgångna sömnsjukan.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande i ärendet den 9 januari 1931 anfört, bland annat, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att sökanden utan hinder därav, att framställning om ersättning i förevarande fall icke gjorts inom föreskriven tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riksförsäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Med ledning av omförmälda utav överläkaren Bjure utfärdade intyg och vad handlingarna i ärendet i övrigt innehöle hade anstalten funnit sökanden hava ådragit sig sjukdomen under sådana förhållanden, att hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till densamma. Därest sökanden inom föreskriven tid gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen, skulle anstalten sålunda hava tillerkänt honom ersättning jämlikt berörda förordning.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava den 27 januari 1931 yttrat sig i ärendet och därvid på i huvudsak samma skäl, som departementet och styrelsen anfört i sitt under punkten 1:o omförmälda utlåtande, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till Pettersson finge — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom föreskriven tid — från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för förordningen den 18 juni 1909 kunde anses berättigad.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Bernhard Evert Pettersson må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring — från och med den 1 januari 1931 från beväring-manskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.